

БІБЛІОТЕКА „МАЛИМ ДІТЯМ“

під редакцією С. Русової, Ю. Сірого, Я. Чепіги і С. Черкасенка

С. Черкасенко

Гайдамака Федь

Присвячується малим воякам

З малюнками
Франца Пляхи

КИЇВ — ВІДЕНЬ
ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО „ДЗВІН“

Г

9

2

0

I

Маленький був козак
На Україні,
І вславився вояк
Од нині і... до нині.

Було чи їсть, чи спить
Біля мамусі, —
Звитязьським боем снить,
Хоч тихо скрізь, як в усі.

А встане, то чим-дуж
Летить в подвір'я:
Де став, там в хвилию туж
Літає пух і пір'я.

А Шарик, пес малий,
Теж не ледащо:
Ганяє всіх, дурний,
І сам не знає, нащо.

— „Де взявся сей козак?“ —
Кричать гиндики.
Обурений гусак
Сичить, а сам навтіки.

А півень зі страху
Гукає: „Кури!
Рятуйтеся на даху,
Або летить за мурі!“

Заликана украй
Гладка безрога
Забігла у сарай
І дякувала Бога,

Що вчасно утігла
Від гайдамаки,
І довго біє шкребла,
Що скуштував ломакл.

Такий то наш воляк
Федько завзятий:
Справжнісінький козак,
На вигадки багатий!

II

Але... не до смаку
Йому си слава:
В лісах — не в куршці
Гуля його уява.

Троцяти ворогів —
То штука ловка!
А пі — то справить гнів
Хоч на ведмедя, вовка...

І довгі ночі й дні
Наш Федь все мріє,
Що дикій звірині
Він злих загодіє.

Погострить ягаган,
Наб'є рушницю,
Приміряє жупан
І шапку-бараницю.

А думка все одна:
Приспати маму
І — тихо до вікна,
А там — хутчій за браму.

За хутором — горбок,
За ним — дорога,
А далі вже й лісок, —
Хутчій лиш яко мога!

Тремтять же, вороги,
Вовки, лисиці,
Ховайтесь в барлоги
Од шаблі і рушниці!

Змагайтесь годі вам,
Козні воюка
На вас Федько іде сам,
Преславний гайдамака!..

III

В одну темненьку ніч,
Як всі поспули,
Федько із дому пріч
Із Шариком майнули.

В дорозі — ні духа,
І тихо й темно,
І тільки ніч лиха
Шепочеться таємно.

А моторошно як!
Хутчий до ліса:
Тримає наш козак
Напоготові кріса.

Як бланце-ж із травни
Світляк, мов зірка
Од ляку з голови
Єпадає шапка-бирка,

А в роті зуб на зуб
Ніяк не попадає...
Не знав таких рахуб,
А то-б... дурних немає!

Лежав-би се та спав
Спокійно в мамі
І жаху-б не зазнав,
Блудкаючи стежками.

Хтось дивиться з горба
Занадто грізно...
Вернутися хіба,
Адже іще не пізно...

А глум товаришів?
Се не забава!—
Вперед на ворогів!
На нас чекає слава.

IV

Аж ось і темний ліс
Мовчить, дрімає.
Тремтить у пальцях кріс,
Хоч ворога й немає.

Коли се Шарик гав!
Не знать на кого.
Наш Федь, як стовпчик, став,
Але... не чуть нічого.

Шепочуться граби,
Мовчить ліщина,
Сплять велетні дуби,
Зітхає в сні вільшина.

А Шарик десь пропав
У дикій пуці
І тільки: гав та гав
Із лісової гуці.

Лисиця то чи вовк
На нас чигає?
Собака щось замовк,—
Чи не назад тікає?..

Завмер наш Федь, як стій,
Тьох-тьох серденько,
А лихо-ж, Боже мій,
Напевне вже ближенько!

З кущів — шелесь ведмідь,
Як блискавиця,
І — в трісках зброя вмиць:
І шабля і рушниця.

Та в Федя-козака
Знайшовсь ще порох:
По пилу кулака
Дістав гарненько ворог!..

V

От... далі все кругом
Змішалось в купу.
Федь лупить кулаком
Як товкачем у ступу.

Та міцно хтось впіймав
Його руками
І злякано сказав
(Невже-ж се голос мамі?!):

— „Мій сину!.. схаменись!
Господь з тобою!
Чи можна-ж так?.. Дивись...
Набив синяк рукою...

„Чи можна-ж маму так
Бить по обличчю?
Спи, не мордуйся-пак,
Не гедзгайся хоч пічню!“

— Се ви?.. А де-ж ведмідь?..
Ось я впіймаю!..
— „Ведмідь десь певне спить,
А я... відповідаю“...

Нарешті Федь продер
Заспані очі
І з ляку аж завмер,
Що скоїв серед ночі.

А мама: „Се так так! —
Йому з докором, —
Се гарний сш-козак!..
Ну-ну!.. Тобі й не сором?..

„Казала-ж: схаменіть,
Не битися, сшну, —
Віддячність колись,
За свині й за дробину.

„І дива в тім нема,
Що вже для Федя
І ненечка сама
Здалася за ведмедя!“..

За соромом вояк
Себе на баче:
Кріпивсь, кріпивсь козак,
А врешті — як заплаче!..

Згадавши вранці піч
І сю науку,
Закинув Федь у піч
І кріса і шаблюку.

Христофа Райсера Сми, Відень V.